

Šta donosi decembarski paket
Evropske komisije?

COP26 završen neminovnim kompromisima

MAGLOVIT COP26

Pet obaveza koje su obeležile COP26

Kina: Energetska sigurnost pa ukidanje uglja

COP26: Duži život struji iz uglja uz CCS
tehnologiju

Timermans: Izlazak iz uglja zahteva gasnu
infrastrukturu

Je li nuklearna energija put u borbi protiv
klimatske krize?

Pokrenut Regulatorni akcelerator
energetske tranzicije

Cene električne energije i gasa u evropskim
prestonicama u oktobru

Sekretarijat EnZ: Skromni rezultati Energetske
zajednice u energetskej tranziciji

COP26 završen neminovnim kompromisima – bez pobjednika	OVDE
EK: Na COP26 postignut napredak ka tri cilja	OVDE
Kina energetske sigurnost pretpostavlja ukidanju uglja	OVDE
COP26: Duži život struji iz uglja uz CCS tehnologiju	OVDE
Pet obaveza koje su obeležile COP26	OVDE
Skrivene emisije biomase – štetnije od uglja	OVDE
Strogi kriterijumi EU za biogoriva ugroziće sektor transporta	OVDE
Šef EU za klimu kaže da će izlazak iz uglja zahtevati gasnu infrastrukturu	OVDE
Pet EU članica protiv francuske podrške nuklearnoj energiji.....	OVDE
Je li nuklearna energija put u borbi protiv klimatske krize?.....	OVDE
Šta donosi decembarški paket Evropske komisije?	OVDE
Francuska elektroprivreda neće “seći” struju neplatišama	OVDE
ACER-CEER: Tržište električne energije i gasa u EU 2020.	OVDE
Kako Republika Irska štiti ranjive potrošače energije?	OVDE
Pokrenut Regulatorni akcelerator energetske tranzicije	OVDE
Cene električne energije u evropskim prestonicama u oktobru 2021. uključujući PDV	OVDE
Cene električne energije prema kupovnoj moći u oktobru 2021.	OVDE
Cene prirodnog gasa u evropskim prestonicama u oktobru 2021. uključujući PDV	OVDE
Cene prirodnog gasa u evropskim prestonicama prema kupovnoj moći, oktobar 2021.	OVDE
Sekretarijat EnZ: Skromni rezultati reformi dok Energetska zajednica kreće u energetske tranziciju	OVDE
Evropski naftni majorski zadržavaju vodeću ulogu u energetske tranziciji	OVDE

COP26 završen neminovnim kompromisima – bez pobjednika

Britanac Alok Šarma, drugi s leva, predsednik COP26 i Patricia Espinosa, levo, izvršni sekretar UNFCCC aplaudiraju tokom završne plenarne sednice na COP26 samitu UN o klimi, u Glazgovu, Škotska, subota, 13. novembra 2021. (AP Photo)

GLAZGOV - Gotovo 200 nacija učesnica UN klimatskog samita COP26 prihvatilo je u subotu u sporazum pod imenom *Glazgovski klimatski pakt* s ciljem održavanja ključne mete globalnog zagrevanja, ali uz kompromis izboren u poslednjem trenutku kojim je uvačena argumentacija zemalja zavisnih od uglja da nije realno zahtevati od njih obavezu da se jednostrano otarase za njih ključnog izvora energije.

Dvonedeljna konferencija u Škotskoj donela veliku pobjedu u rešavanju pravila oko tržišta ugljenika, ali nije učinila mnogo da ublaži zabrinutost ranjivih zemalja o dugo obećanom finansiranju klimatskih promena od strane bogatih zemalja, piše **Euractiv**.

Došlo je do drame u poslednjem trenutku jer je Indija, koju podržavaju Kina i druge zemlje

u razvoju zavisne od uglja, odbacila klauzulu koja poziva na "postepeno ukidanje" električne energije iz uglja.

Nakon rasprava između izaslanika Kine, Indije, Sjedinjenih Država i Evropske unije, u noći između petka i subote, klauzula je izmenjena - bez konsultovanja drugih delegacija - tako da se od zemalja traži da "postupno smanje" upotrebu uglja.

Indijski ministar životne sredine i klime Bhupender Jadav rekao je da revizija odražava "nacionalne okolnosti u ekonomijama u razvoju".

"Postajemo glas zemalja u razvoju", rekao je on za **Reuters**, uz primedbu da je pakt "izdvojio" ugalj, ali je ćutao o nafti i prirodnom gasu.

Proboj na tržište ugljenika

Sveobuhvatni cilj koji je postavila konferencija klimatski aktivisti smatraju preskromnim – „održavanje u životu“ cilja Pariskog sporazuma iz 2015. da se globalne temperature ne podižu iznad 1,5 C iznad predindustrijskih nivoa.

Tražeci od nacija da do sledeće godine postave strožije ciljeve za smanjenje emisija, sporazum je zapravo priznao da su obaveze još uvek neadekvatne. Nacionalna obećanja trenutno navode svet na putu za zagrijavanje za oko 2,4C, piše **Euractiv**.

Razgovori su takođe doveli do pomaka u rešavanju pravila za pokrivanje tržišta ugljenika, koja sprovode vlade.

Sporazum omogućava zemljama da delimično ispune svoje klimatske ciljeve kupovinom offset kredita (Ako jedna zemlja plaća za smanjenje ili ulov emisije u drugoj zemlji, na primer sadnjom šume ili postavljanjem objekata za obnovljivu energiju, može to smanjenje računati u svoje vlastite klimatske ciljeve), potencijalno otključava trilion dolara za zaštitu šuma, širenje obnovljivih izvora energije i druge projekte za borbu protiv klimatskih promena.

Finansiranje tranzicije u zemljama u razvoju ostaje problem

Zemlje u razvoju tvrde da su bogate nacije, čije su istorijske emisije u velikoj meri odgovorne za zagrevanje planete, dužne da finansiraju tranziciju sa fosilnih goriva. Glazgovski klimatski pakt nije to uvažio već je ponudio „obećanje“ bogatih da će udvostručiti finansiranje tranzicije do 2025. u odnosu na 2019. godinu.

Bogate zemlje sada planiraju plaćati siromašnijim 100 milijardi dolara godišnje kako bi ozelenili svoje privrede i prilagodili se efektima klimatskih promena do 2023., ali ta svota ne samo da nije dovoljna za pokrivanje troškova tranzicije, već uključuje i zajmove sa kamatama, piše Deutsche Welle.

Sporazum je tako ostavio mnoge ranjive nacije očajnim, jer ne nude sredstva za gubitke i štete povezane s klimom, što je obećanje dato u originalnom paktu pod nazivom Okvirna konvencija UN-a o klimatskim promenama 1992. godine.

Bogate nacije ponovo su se oduprle priznavanju finansijske odgovornosti za svoje godine emisija koje su dovele do klimatskih promena dok su napredovale ka ekonomskom prosperitetu.

EK: Na COP26 postignut napredak ka tri cilja

BRISEL - Na kraju COP26 UN-ove konferencije o klimi 13. novembra, Evropska komisija je podržala konsenzus koji je postiglo preko 190 zemalja nakon dve nedelje intenzivnih pregovora. COP26 je rezultirao kompletiranjem pravilnika Pariskog sporazuma i održao pariske ciljeve u životu, dajući nam šansu da ograničimo globalno zagrevanje na 1,5 stepeni Celzijusa, saopšteno je u subotu iz Evropske komisije.

Predsednica Komisije Ursula von der Lejen rekla je: "Postigli smo napredak u postizanju tri cilja koja smo postavili na početku COP26: prvo, preuzeti obaveze za smanjenje emisija kako bismo zadržali granicu globalnog zagrevanja od 1,5 stepeni. Drugo, postići cilj od 100 milijardi dolara godišnje klimatskog finansiranja za zemlje u razvoju i ranjive zemlje. I treće, da postignemo dogovor o Pariskom pravilniku. Ali pred nama je još težak posao."

Izvršni potpredsednik i vodeći pregovarač EU, Frans Timmermans podsetio je da je prema Pariskom sporazumu, 195 zemalja postavilo cilj da zadrži prosečnu globalnu temperaturu ispod 2°C i što bliže 1,5°C. On je podsetio da je pre COP26, planeta bila na putu za opasnih 2,7°C globalnog zagrevanja. "Na osnovu novih najava tokom Konferencije, stručnjaci procenjuju da smo sada na putu otopljenja između 1,8°C i 2,4°C. U današnjim zaključcima, strane su se sada složile da preispitaju svoje obaveze, po potrebi, do kraja 2022. kako bi nas stavili na stazu za zagrevanje od 1,5°C, zadržavajući gornji deo ambicija prema Pariskom sporazumu", kaže Timermans.

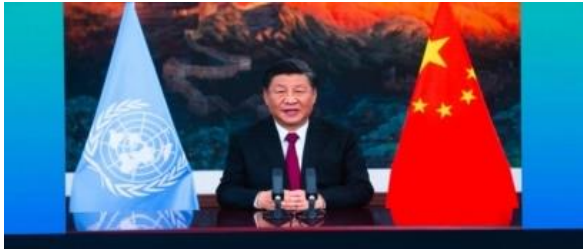
U saopštenju EK se takođe navodi da je COP26 završio tehničke pregovore o takozvanom Pravilniku o Pariskom sporazumu, koji fiksira zahteve za transparentnost i izveštavanje za sve strane kako bi pratile napredak u ostvarenju svojih ciljeva smanjenja emisija.

Što se tiče finansiranja klimatskih promena, dogovoreni tekst obavezuje razvijene zemlje da udvostruče zajednički udeo finansiranja adaptacije u okviru godišnjeg cilja od 100 milijardi dolara za 2021-2025. i da što pre dostignu cilj od 100 milijardi dolara. Strane se takođe obavezuju na proces dogovora o dugoročnom finansiranju klimatskih promena nakon 2025. godine.

Kina energetske sigurnost pretpostavlja ukidanju uglja

GLAZGOV - Kina se takođe usprotivila pretenzijama na COP26 klimatskim pregovorima da se uglj ukinu u celom svetu, a takođe je odbila predlog sa Samita kojim se pozivaju vlade da revidiraju svoje zvanične klimatske planove do kraja 2022.

Kineski stav je da je ishitrena izrada novog plana za emisije toliko brzo nakon njegovog poslednjeg podnošenja neposredno pre pregovora u Glasgou.

Bloomberg piše da je razgovore na COP26 zakomplikovala nedavna energetska kriza. Dok je Kina rešenje potražila u sagorevanju više uglja, SAD su tražile od OPEC-a da pumpa više nafte. Dnevna proizvodnja uglja u Kini je dostigla rekordnih 12,05 miliona tona, a cene su pale za više od pola od kada su prošlog meseca dostigle najviši nivo u istoriji.

U oktobru, kineski premijer Li Kečijang upozorio je da zelena tranzicija u zemlji mora biti poduprta stabilnim snabdevanjem energijom i pozvao na detaljnu procenu smanjenja električne energije pre postavljanja bilo kakvih kratkoročnih ciljeva za postizanje vršnih emisija. Proizvodnja uglja, prirodnog gasa i nafte i dalje je važna za uspeh i sigurnost zemlje, rekao je on

Sun Žen, član kineskog pregovaračkog tima koji je na čelu sektora za klimatske promene pri ministarstvu životne sredine, rekao je na događaju u Glasgou da "umesto da se fokusiramo na smanjenje upotrebe uglja, potrebno je usmeriti se na to kako smanjiti emisije uglja" koristeći tehnologiju.

COP26: Duži život struji iz uglja uz CCS tehnologiju

GLAZGOV - Sporazuma COP26 odustaje od poziva na potpuno ukidanje svake upotrebe uglja, ali se zalaže za potpuno ukidanje subvencija za fosilna goriva, komentariše **S&P Global Platts**.

Naime, sporazum poziva zemlje „da ubrzaju napore za 'postepeno smanjivanje' (umesto ukidanje) proizvodnje energije iz uglja bez hvatanja i skladištenja ugljenika (eng. unabated coal), kao i neefikasnih subvencija za fosilna goriva".

Ipak, pokazalo se je da eksplicitno uključivanje takvog poziva u sveobuhvatnu deklaraciju politički osetljivo.

Još jedno ključno pitanje je pitanje finansijske pomoći siromašnim zemljama da se nose s obezbedile 100 milijardi dolara godišnje do 2020., kako je dogovoreno, što je izazvalo bes među zemljama u razvoju koje su ulazile u pregovore.

Pet obaveza koje su obeležile COP26

GLAZGOV - Klimatska organizacija **Energy saving trust** ukazuje na pet obaveza preuzetih na COP26 koje pokrivaju četiri prioritete oblasti – uglj, transport, finansije i šume – uz iznenađujući sporazum SAD i Kine.

01: Nacije obećavaju da će napustiti uglj

U četvrtak, 4. novembra, preko 40 zemalja se obavezalo da će postepeno ukinuti energiju iz uglja. Velike ekonomije su se obavezale da će postepeno ukinuti oslanjanje na uglj do 2030. godine, dok su se siromašnije zemlje obavezale da će ga postepeno ukinuti do 2040. Mnoge organizacije su takođe potpisale obećanje, uključujući nekoliko velikih banaka koje su pristale da prestanu finansirati industriju uglja.

02. Zemlje pristaju na prelazak na vozila sa nultom emisijom

Na Dan transporta na COP26 više od 30 zemalja, 11 proizvođača automobila i desetine organizacija potpisalo je deklaraciju kojom se obavezuje da će raditi zajedno na tome da sve prodaje novih automobila i kombija do 2040. budu sa motorima bez emisije. Deklaracija takođe uključuje obećanje da će podržati aktivna putovanja i zajednički i javni prevoz. Imena nekih velikih zemalja i kompanija uočljivo su izostala sa liste potpisnika, uključujući SAD, Kinu, Tojotu i Volkswagen.

03 Novčana sredstva za pomoć nacijama da se prilagode klimatskim promenama

Tokom dvonedeljnog zasedanja, zemlje su preuzele dodatne obaveze da povećaju finansiranje kako bi podržale zemlje u razvoju da se nose sa uticajima klimatskih promena. Nove obaveze iz Velike Britanije, Španije, Japana, Australije i Luksemburga – između ostalih – nadovezuju se na plan za pomoć od 100 milijardi dolara godišnje zemljama u razvoju. Velika Britanija je obećala 290 miliona funti za pomoć siromašnijim zemljama, od kojih će većina biti iskorišćena za ulaganje u klimatske akcije, poboljšanje očuvanja i

osiguravanje niskog ugljeničnog razvoja u azijskim i pacifičkim zemljama.

04 Svetski lideri obećavaju da će okončati krčenje šuma do 2030.

U prvom velikom dogovoru samita o klimi, više od 100 svetskih lidera obećalo je da će okončati i preokrenuti krčenje šuma do kraja ove decenije. Potkrepljeno sa 19,2 milijarde dolara javnih i privatnih sredstava, obećanje su potpisale zemlje koje pokrivaju oko 85% svetskih šuma, uključujući Kanadu, Brazil, Rusiju, Indoneziju i Veliku Britaniju.

05 Kina i SAD u iznenadnom paktu za jačanje klimatske saradnje

Jedanaestog novembra dva najveća svetska emitera ugljenika, Kina i SAD, objavile su da će posvetiti više vremena i resursa kako bi pomogle u smanjenju emisija i održavanju globalnog povećanja temperature ispod 1,5°C. Kina je, međutim, odbila da se pridruži globalnom sporazumu ranije tokom samita o ograničavanju emisije metana za 30% do 2030. godine, u poređenju sa nivoima iz 2020. godine. Metan je jedan od najsnažnijih stakleničkih gasova i odgovoran je za otprilike jednu trećinu trenutnog zagrijavanja uslijed ljudskih aktivnosti.

Skrivene emisije biomase – štetnije od uglja

VAŠINGTON - Evropa obezbeđuje 60 % svoje obnovljive energije iz biomase, procesa koji koristi drvene ostatke, organski otpad i druge useve za proizvodnju toplotne i električne energije u posebno dizajniranim elektranama.

Pravila UN, naime, dopuštaju Evropskoj uniji da otpiše emisije kao ugljenično neutralne, sve dok se poštuju održive smernice, iako sagorevanje ovog goriva može osloboditi više gasova koji zagrevavaju atmosferu nego ugalj, piše

Washington Post.

Problem je što to dovodi do ogromnog raskoraka u sagledavanju onoga što se zapravo ispušta u atmosferu

Na klimatskoj konferenciji UN u Glasgovu, najviši zvaničnik EU bloka za klimatsku politiku, Frans Timermans, udvostručio je biomasu, rekavši da je Evropi potrebna kao zamena za gore alternative.

Prema službenim brojkama, EU i Britanija zajedno su smanjile emisije povezane s energijom za 26 odsto između 1990. i 2019. Dodavanje emisija iz biomase svodi smanjenje na 15 odsto u istom razdoblju, prema poslednjoj analizi think tank firme Chatham House-a.

Više od 500 naučnika koji su ranije ove godine potpisali pismo u kome su pozvali na ukidanje subvencija za biomasu i promenu načina na koji se zbrajaju emisije.

Strogi kriterijumi EU za biogoriva ugroziće sektor transporta

BRISEL - "Restriktivan" pristup EU kriterijumima održivosti biogoriva naštetioće sposobnosti proizvođača da zadovolje povećanu potražnju iz transportnog sektora za zelenim gorivima, kaže Henna Virkkunen, finska poslanica u Evropskom parlamentu.

“Jedan jasan primer nedoslednosti u paketu Fit-for-55 je sve veća potražnja za biogorivom s jedne strane, dok s druge strane kriteriji održivosti za biogoriva postaju restriktivniji”, rekla je ona na okruglom stolu o politici prošle nedelje.

Virkkunen smatra da bi zakonodavstvo EU o klimatskim promenama mora industriji pružiti "regulatornu sigurnost i dugoročnu perspektivu ulaganja" i pozvao EU da zauzme tehnološki neutralan pristup smanjenju emisija, prenosi

Euractiv.

Brisel je postavio ograničenje od 7% na količinu biogoriva na bazi useva koji se koriste u sektoru transporta. Države članice takođe ne mogu ići dalje od povećanja od 1% u odnosu na nacionalni udeo ovih goriva iz 2020. godine u železničkom i drumskom transportu - tako da ako je potrošnja u 2020. godini bila 4%, zemlja ne bi mogla premašiti 5% ove godine.

Pet EU članica protiv francuske podrške nuklearnoj energiji

GLAZGOV - Suočeni s naporima Francuske za oživljavanje nuklearne energije u Evropi, grupa od pet zemalja EU predvođena Nemačkom udružila se kako bi pozvala Evropsku komisiju da zadrži nuklearnu energiju izvan EU taksonomije zelenih finansija.

„Nuklearna energija je nekompatibilna s principom 'ne nanosi značajnu štetu' Uredbe o taksonomiji EU“, kaže se u zajedničkoj *Deklaraciji o taksonomiji EU bez nuklearne energije* koju su potpisale Austrija, Danska, Nemačka, Luksemburg i Portugal.

Taksonomijom zelenih finansija EU, pravilnikom koji daje smernice investitorima izlažući uslove pod kojima se tehnologije mogu smatrati održivim.

Austrija i Luksemburg su najžešći protivnici nuklearne energije u Evropi i od početka se opiru njenom uključivanju u taksonomiju, rekao je diplomata EU za **Euractiv**.

Čini se da su dve zemlje iskoristile klimatski samit UN-a u Glasgovu da privuku Nemačku, Portugal i Dansku na svoju stranu.

“Imamo mnogo dokaza koliko nuklearna energija može biti opasna”, rekla je Leonore Gevesler (Gewessler), austrijska ministarka energetike, na pratećem događaju na COP26 u Glasgovu 11. novembra.

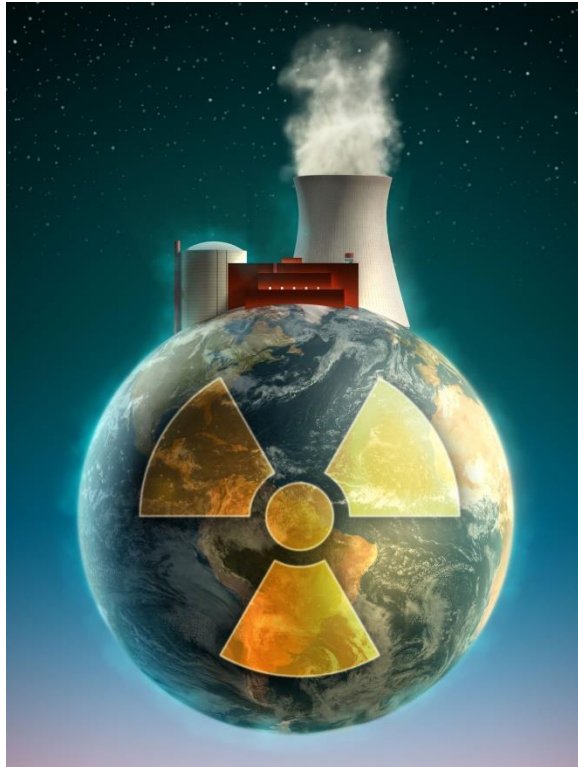
Očekuje se da će Evropska komisija u narednim sedmicama izneti predlog koji će pojasniti status nuklearne energije i prirodnog gasa u skladu sa

“Priznajemo suvereno pravo država članica da odlučuju za ili protiv nuklearne energije kao dela svojih nacionalnih energetske sistema”, stoji u zajedničkoj deklaraciji pet zemalja EU. „Međutim, zabrinuti smo da bi uključivanje nuklearne energije u taksonomiju trajno narušilo njen integritet, kredibilitet, a time i njegovu korisnost.

Je li nuklearna energija put u borbi protiv klimatske krize?

GLAZGOV - Nuklearne elektrane postoje od 1950-ih. Pojednostavljeno rečeno, tehnologija je sledeća: atomi se razbijaju i energija koja se oslobađa zagrejava vodu da bi proizvedena para pokretala turbine koje proizvode električnu energiju.

Naravno, kada stvari krenu po zlu s tom tehnologijom 20. stoleća – bilo zbog prirode ili ljudske greške – posledice su užasne: Černobil, Fukušima, Ostrvo tri milje, piše 12. novembra **Aljazeera**.

Nuklearna energija je takođe poznata po prekoračenju troškova i relativno je skuplja u poređenju s obnovljivim izvorima energije poput sunca i vetra.

Međutim, neke zemlje uveliko prihvataju nuklearnu energiju. Kina – najveći svetski emiter ugljenika – planira da izgradi najmanje 150 nuklearnih reaktora u narednih 15 godina,

objavio je **Bloomberg News**. To je više nego što je ceo svet izgradio u protekle tri i po decenije.

Francuski predsednik Emanuel Makron izjavio je prošle nedelje da će njegova zemlja "prvi put u decenijama unazad oživeti izgradnju nuklearnih reaktora" kako bi postigla svoj cilj nulte emisije do 2050.

U Evropskoj uniji nuklearna energija se nalazi u Švedskoj i Francuskoj, a planirana je izgradnja novih reaktora u Poljskoj, Bugarskoj, Češkoj, Estoniji, Slovačkoj, Finskoj, Velikoj Britaniji, Mađarskoj i Ukrajini.

Ministarka energetike Sjedinjenih Država Dženifer (Jenifer) Granholm rekla je na COP26 da su SAD "sve posvećenije nuklearnoj energiji" kao delu svojih planova za čistu električnu energiju.

Postoje i vrhunski biznismeni koji se usmeravaju na nuklearnu energiju. Preko firmi TerraPower i PacifiCorp, milijarderi Bil Gejts i Voren Bafet (Warren Buffet) zagovaraju vrstu naprednog malog modularnog reaktora (SMR) poznatog kao "brzi" Natrijum reaktor.

Čak i UN daju svoju podršku SMR-ovima i tehnologiji naprednih reaktora, konstatuje **Aljazeera**

Šta donosi decembarški paket Evropske komisije?

BRISEL - Evropska komisija predstavila je 14. jula 2021. većinu svojih predloga akcionog plana za borbu protiv klimatskih promena, a trenutno radi na paketu za decembar, koji uključuje zakonski predlog o tome kako rešiti dekarbonizaciju tržišta prirodnog gasa, uključujući vodonik, piše **Euractiv**.

Fit for 55

Ovaj „decembarški paket“ je ravnopravan deo paketa *Spremni za 55* (eng. *Fit for 55*) - opisan kao karika koja nedostaje da upotpuni dizajn tržišta gasa. Pored vodonika, decembarški paket će takođe imati za cilj da olakša integraciju obnovljivih i niskougljeničnih gasova u postojeću gasnu mrežu. Ovo se odnosi na biometan koji se obično ubrizgava na nivou distribucije, na kvalitet gasa u postojećim mrežama, pristup obnovljivih gasova LNG terminalima i skladištenju.

Takođe uključuje teme o integraciji planiranja mreže između mreža za električnu energiju, gas i vodonik.

Trenutna pravila tržišta EU za gas su kreirana imajući na umu fosilni gas. Lanci vrednosti su različiti za nove obnovljive gasove na bazi metana, kao i za vodonik. Oni zahtevaju preispitivanje pravila kako bi se osiguralo da se gas proizvodi novim i čistim tehnologijama.

U poređenju sa fosilnim gasom, očekuje se da će se obnovljivi gasovi i vodonik kratkoročno i srednjoročno proizvoditi decentralizovano, tj. u vodoničnim dolinama gde postoje ili će biti razvijene namenske mreže vodonika. Oko 2030. materijalizovaće se potreba da se ove doline počnu povezivati preko granica.

Decembarški paket će obezbediti okvir u kojem će se iskoristiti snabdevanje i potrošnja vodonika, bilo da se radi o niskougljeničnom ili zelenom. Omogućavanje tranzicije, istovremeno pružajući regulatornim telima fleksibilnost da podrže razvoj tržišta vodonika na najbolji način, s obzirom na situacije specifične za države članice.

Treba napomenuti da očekivani decembarški paket neće doneti dekarbonizaciju sam po sebi, ali će ukloniti barijere i osigurati da postoji pravi tržišni okvir da se to dogodi na najisplativiji način.

Predstojeći paket zajedno sa komponentama uvedenim u julu, kao što su proširenje ETS-a, regulativa o podeli napora, CBAM, sa svim elementima uključujući RED II, osiguraće da smo na putu dekarbonizacije u skladu sa politikama koje obezbeđuju smanjenje neto emisije gasova staklene bašte za

najmanje 55% do 2030.

Svi predlozi su na ovaj ili onaj način međusobno povezani, pa je zanimljivo videti kako će se ovaj paket predloga razvijati i u kom obliku će na kraju stupiti na snagu, što se očekuje najranije 2024. godine.

ACER-CEER: Tržište električne energije i gasa u EU 2020.

LJUBLJANA - Agencija EU za saradnju energetskih regulatora (ACER) i Savet evropskih energetskih regulatora (CEER) objavili su 4. novembra novo izdanje Izveštaja o praćenju tržišta električne energije za 2020. godinu (MMR).

Izveštaj predstavlja glavne rezultate praćenja evropskih internih tržišta električne energije i gasa i preporučuje dalje akcije za podsticanje njihove integracije. MMR se sastoji od tri sveske, respektivno, analizirajući: veleprodajno tržište električne energije, veleprodajno tržište gasa i maloprodajno tržište energije i zaštitu potrošača.

Praćenje veleprodajnih tržišta električne energije u 2020.: što je novo?

- Istorijski najviše cene energije u Evropi (2021.): Iako se podaci u izveštaju odnose na 2020., dokument se ukratko dotiče istorijski visokih cena energije u 2021. Za dodatne informacije o tome, pogledajte ACER-ovu napomenu o visokim cenama energije.
- Prepreke za efikasno formiranje cena i lak ulazak na tržište i učešće: ACER je analizirao jedanaest potencijalnih barijera i otkrio da one postoje u većini evropskih država članica. Ovo ukazuje da postoji značajan prostor za poboljšanje.
- COVID-19 i integracija tržišta – napredak uprkos pandemiji: ACER i CEER priznaju napore država članica u podsticanju integracije tržišta. Nastavljena je integracija unutardnevnog tržišta EU i tržišta dan unapred. Kao posledica toga, nivo efikasnosti u korišćenju međuzonskih

kapaciteta bio je najviši u svim kratkoročnim vremenskim okvirima u 2020.

- Šeme prekida: Identifikovane su četiri usluge šeme prekida (adekvatnost, balansiranje, upravljanje zagušenjem i rezerve za nepredviđene slučajeve), podržavajući tržišno zasnovan pristup u njihovoj upotrebi za podsticanje sigurnosti snabdevanja.

ACER i CEER ponavljaju svoju preporuku:

- Završiti implementaciju jedinstvenog spajanja tržišta za dan unapred i povezivanje jedinstvenog unutardnevnog tržišta
- Postepeno povećavajte nivoa međuzonalnog kapaciteta (još daleko od obavezujućeg cilja od 70%)
- Uklanjanje svih vrsta ograničenja veleprodajnih cena, preispitivanje zahteva koji se odnose na pretkvalifikaciju i agregaciju i hitno finaliziranje transpozicije Direktive o električnoj energiji.
- Uspostaviti odgovarajući standard pouzdanosti, izvršiti dobre procene adekvatnosti na nivou EU i nacionalnom nivou i usvojiti mehanizme kapaciteta samo tamo gde se predviđaju problemi adekvatnosti resursa.

Praćenje veleprodajnih tržišta prirodnog gasa u 2020.: što je novo?

- Tržišni igrači nemaju interesa za preuzimanje dugoročnih obaveza u proširenje gasne mreže, prema poslednjem izveštaju o praćenju uvećanja kapaciteta koji je objavila Agencija EU za saradnju energetske regulatora (ACER).
- Izveštaj je istraživao ciklus povećanja kapaciteta između jula 2019. i jula 2021. i uporedio rezultate s onima iz prethodnih godina.
- Analiza je pokazala da, uprkos tome što su operatori transportnih sistema utvrdili značajan neobavezujući interes tržišta za proširenje gasnih mreža (na oko jedne trećine procenjenih tržišnih granica), tržište nije bilo spremno da takav interes pretvori u bilo kakve obavezujuće ugovore koji bi finansirali povećanje kapaciteta. Kao posledica toga, postupnim aukcijama u poslednjem ciklusu (2019-2021) nije razvijen novi kapacitet.
- Nadalje, u izveštaju se navodi da nijedna jedinica kapaciteta za transport gasa nije razvijena na osnovu inkrementalnog procesa u četiri godine i dva dvogodišnja ciklusa.
- ACER podseća na važnost proširenja mreže na osnovu snažnih indikacija potražnje kako bi se osigurala ukupna efikasnost procesa proširenja kapaciteta. Ovo je posebno ključno na sadašnjem tržištu gasa u pogledu postizanja ciljeva klimatske i energetske politike Evropske unije, konstatuje regulatorno telo.

Praćenje tržišta maloprodaje energije u 2020.: Uvođenje pametnih brojila i dalje varira u EU

- Značajne varijacije u cenama dogodile su se tokom 2020. i 2021.: Prvo je ekonomski pad izazvan virusom COVID-19 doveo do naglog pada cena gasa, a kasnije je oporavak nakon 2020. godine sa ograničenom ponudom utečenog prirodnog gasa izazvao značajne varijacije cena. Tržišni uslovi bez presedana ugrozili su sposobnost preduzeća i domaćinstava da plate svoje račune za energiju.
- Koncentracija tržišta: pored ograničenih poboljšanja u ovoj oblasti, većina maloprodajnih tržišta energije u EU je visoko koncentrisana, što može ograničiti potrošačima izbor alternativnog snabdevača.
- Maloprodajne cene se razlikuju: Cene koje potrošači plaćaju za svoju energiju i dalje su veoma različite u celoj EU u 2020. U odnosu na 2009. godinu, kada je sprovedeno prvo uporedivo istraživanje, prosečne cene električne energije u domaćinstvima rastle su brže od inflacije.
- Regulisane cene i dalje igraju ulogu: Postojanje regulisanih cena u nekim državama članicama može ograničiti ulazak novih dobavljača, smanjiti izbor potrošača i stvoriti prepreke formiranju cena.
- Alatk za potrošače za upoređivanje ponuda su ključne: Da biste mogli kupovati uz bolje cene i usluge, pametna brojila i pouzdani alati za upoređivanje su neophodni. Pametna brojila takođe poboljšavaju informacije o tržištu, ali njihovo uvođenje kasni. Prisutnost ovih i dalje varira među državama članicama, uz poboljšanje poslednjih nekoliko godina.

Timermans: Izlazak iz uglja zahtevaće gasnu infrastrukturu

GLAZGOV - Šef Evropske unije za klimatsku politiku Frans Timermans dao je najjasniji signal do sada da blok razmatra ulogu prirodnog gasa u okviru svog zelenog pravilnika za investicije, što je izazvalo sukob s nekim nacionalnim vladama.

Timermans je rekao da bi izlazak iz uglja za neke zemlje članice, poput Poljske, zahtevao "srednju fazu" - korišćenje prirodnog gasa. To bi bilo podvrgnuto strogim uslovima, uključujući prilagođavanje cevovoda tako da mogu transportovati vodonik i dekarbonizirane gasove.

„Moraćemo da investiramo i u infrastrukturu za prirodni gas“, rekao je Timermans na konferenciji za novinare na klimatskoj konferenciji COP26 u Glazgovu. “Sve dok to radimo samo na određeno vreme, mislim da je to opravdana investicija.”

Grupe za zaštitu životne sredine kritikovale su potencijalno uključivanje prirodnog gasa u takozvanu taksonomiju EU, skup pravila koja određuju da li se određene investicije mogu klasifikovati kao zelene. Kažu da bi to moglo otvoriti vrata za uključivanje i nuklearne energije.

Ovo postavlja scenu za potencijalno žestoku borbu između država članica, piše **Euractiv**.

Francuska elektroprivreda neće “seći” struju neplatišama

PARIZ – Francuska elektroprivredna kompanija EDF saopštila je 11.-novembra da više neće prekidati isporuke struje kupcima na malo zbog neplaćenih računa, proširujući time zimski energetska moratorijum koji je uveo državni regulator zbog rastućih cena energije.

Državna francuska kompanija je navela da će umesto isključivanja korisnika sa mreže smanjiti isporuke struje neplatišama na garantovani minimalni nivo, i da će ta mera stupiti na snagu 1. aprila, prenosi **Reuters**.

Tokom zimskog moratorijuma, koji traje od 1. novembra do 31. marta, snabdevači strujom ne smeju da obustave korisnicima isporuke električne energije zbog neizmirenih računa.

„S novom merom, EDF ide iznad svojih regulatornih obaveza produžavajući period zimskog moratorijuma“, navodi se u saopštenju kompanije.

Francuska je prošlog meseca objavila da će vlada uplatiti domaćinstvima sa nižim prihodima jednokratnu pomoć od 100 evra, kako bi im ublažila finansijski udarac od rasta cena energije, posebno od rasta cena motornih goriva.

Kako Republika Irska štiti ranjive potrošače energije

DABLIN - Komisija za regulaciju komunalnih delatnosti (CRU) Republike Irske uputila je pismo svim snabdevačima energijom u kome naglašava važnost mera zaštite potrošača tokom zimskih meseci i kasnije.

Snabdevači električne energije i gasa te zemlje povećali su cene više od 30 puta ove godine, piše 12. novembra *The Irish Examiner*.

Nezavisni regulator pokrenuo je kampanju kako bi osigurao da su ljudi svesni svojih prava i minimalnih nivoa usluga koje dobavljači energije moraju pružiti.

Važno je da potrošači koji imaju poteškoća s plaćanjem računa pripreme sa svojim dobavljačem plan za dalje neprekinuto snabdevanje energijom.

Neki snabdevači su potpisali dobrovoljno Pravilo o snabdevanju energijom, što znači da kupci sa kojima su postigli dogovor neće biti isključeni.

Od snabdevača se traži da rešavaju slučajeve na individualnoj osnovi kako bi se dogovorili o pristupačnim planovima plaćanja i svaki klijent mora biti saslušan.

Postoji nekoliko načina na koje pružaoci usluga mogu pomoći onima koji su u finansijskim poteškoćama, uključujući kontrolore budžeta ili pripejd brojila.

Ugrožene potrošače koji su kritično zavisni od opreme na električni pogon treba identifikovati i uključiti u Registar prioriternih usluga i Registar posebnih usluga.

Kupci se u ovim slučajevima ni u jednom trenutku ne isključuju sa mreže zbog neplaćanja računa. Takođe su stavljeni na najekonomičniju dostupnu tarifu koja odgovara njihovim potrebama.

Pokrenut Regulatorni akcelerator energetske tranzicije

GLAZGOV - Međunarodna agencija za obnovljivu energiju (IRENA), Međunarodna energetska agencija (IEA), Svetska banka i britanski regulator Ofgem pokrenuli su na minulom klimatskom samitu UN COP26 Regulatorni akcelerator energetske tranzicije, kako bi se ubrzao globalni prelaz na energetske tehnologije s niskim udelom ugljenika.

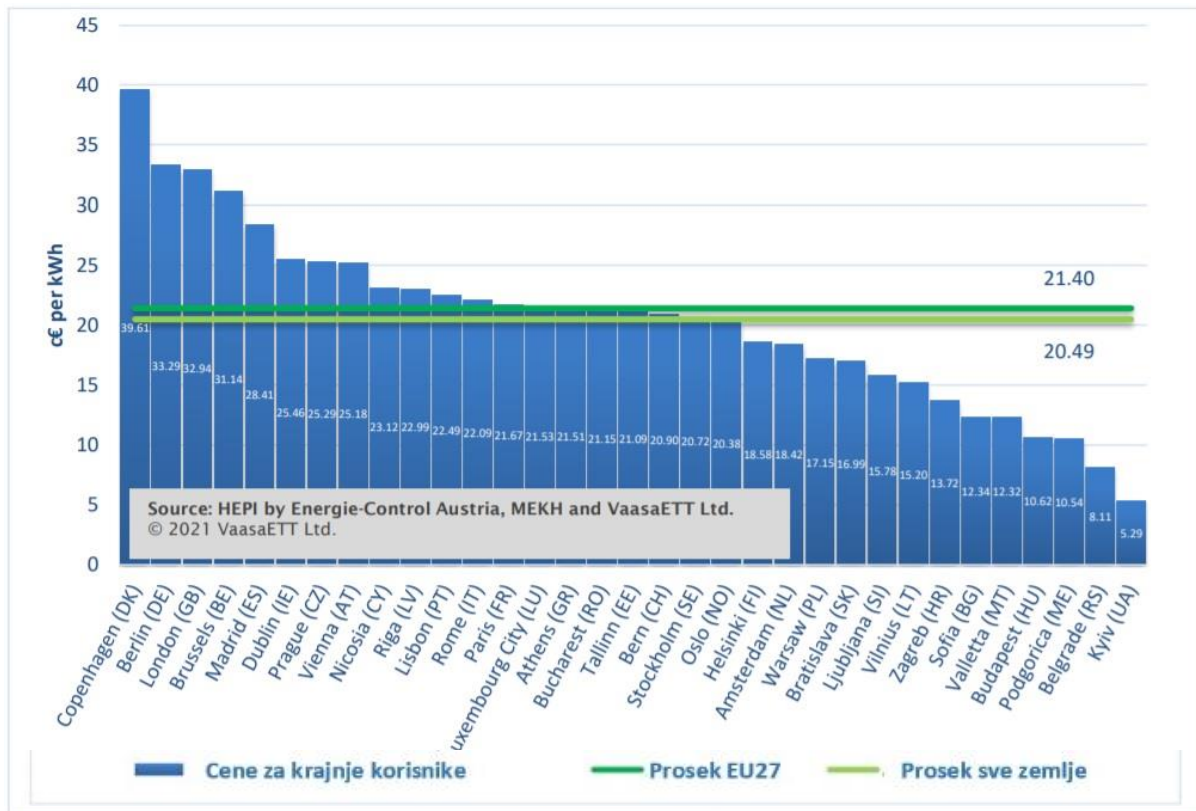
Oko 20 energetskih regulatora širom sveta pridružilo se Regulatornom akceleratoru energetske tranzicije koji će podržati mere za rešavanje različitih izazova za podsticanje korišćenja fleksibilne energije, međusobnog povezivanja mrežnih sistema i elektrifikacije transportnih sistema, navodi se u saopštenju.

Frančesko Kamera (Francesco La Camera), generalni direktor IRENE, rekao je da će ova inicijativa pomoći u prevladavanju izazova u dekarbonizaciji i elektrifikaciji krajnje upotrebe u energetskom sektoru i podržati energetske regulatore širom sveta u upravljanju ubrzanom energetskom tranzicijom.

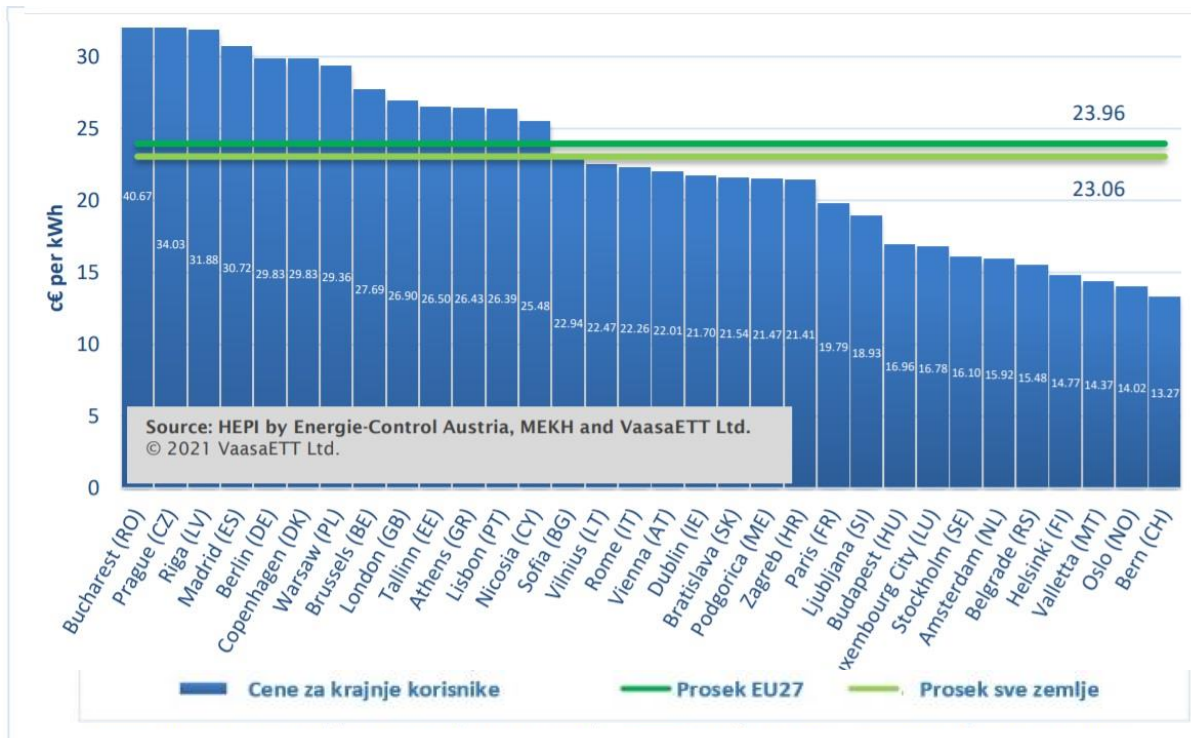
Džonatan Brerli (Jonathan Brearley), izvršni direktor Ofgema, dodao je da će Akcelerator pomoći regulatorima da uče iz međusobnih iskustava i razviju nove pristupe za sisteme budućnosti. Želimo da se što više regulatora pridruže inicijativi, posebno onih iz zemalja u razvoju.

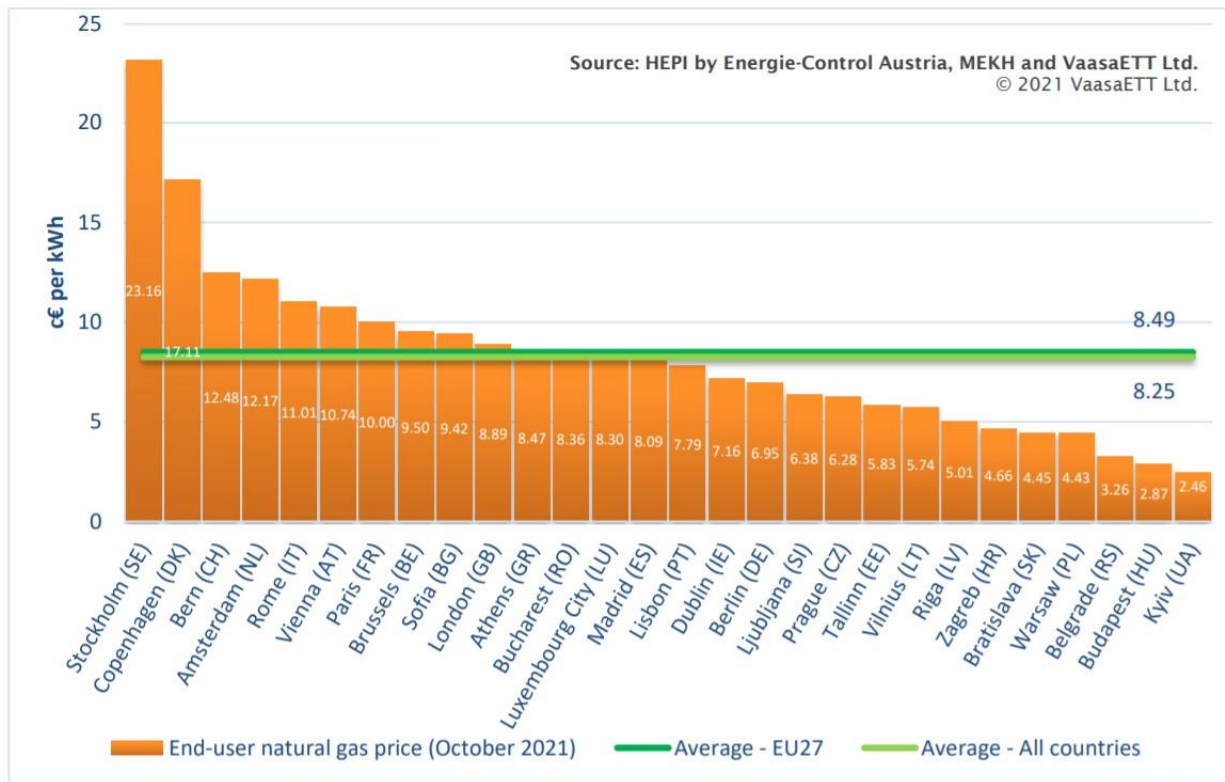
Cene električne energije u evropskim prestonicama u oktobru 2021. uključujući PDV

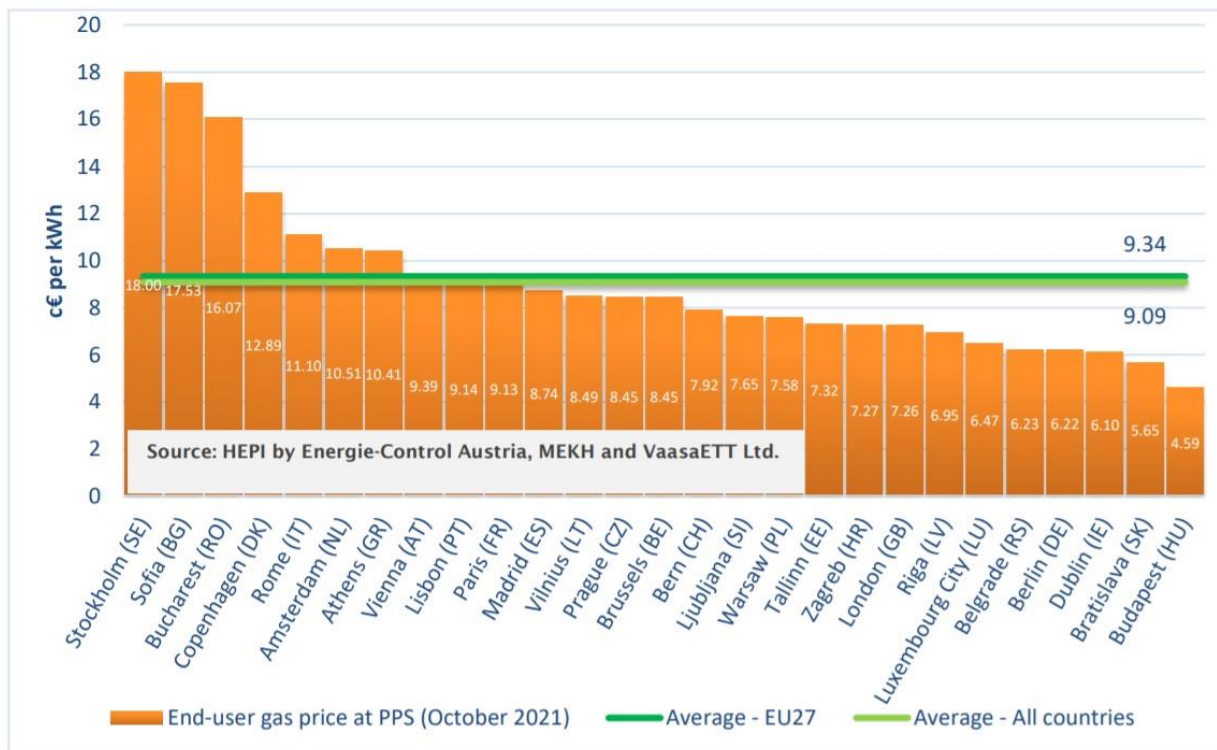
Cene električne energije prema kupovnoj moći u oktobru 2021.

Cene prirodnog gasa u evropskim prestonicama u oktobru 2021. uključujući PDV

Cene prirodnog gasa u evropskim prestonicama prema kupovnoj moći, oktobar 2021.

Sekretarijat EnZ: Skromni rezultati reformi dok Energetska zajednica kreće u energetska tranziciju

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice (EnZ) je u izveštaju za 2021. godinu, objavljenom 15. novembra, konstatovao da je prosečna ocena implementacije u reformi energetskih i klimatskih sektora članica EnZ porasla s 53% na 56% u izveštajnom razdoblju. Međutim, prema oceni Sekretarijata, ukupan tempo reformi se usporava, jer je napredak upola manji od prethodnog izveštajnog razdoblja.

Direktor Janez Kopač rekao je: „Uprkos tekućim izazovima koje predstavlja pandemija, nema sumnje da ugovorne strane rade na aktivnostima navedenim u Evropskom zelenom dogovoru. Sve veći broj ugovornih stranaka formalno ili implicitno prihvata da ugalj i lignit nemaju budućnost u njihovoj energetska mešavini. Njihovi reformski putevi biće potpomognuti predstojećim sastankom Ministarskog savete Energetske zajednice, gde se očekuje usvajanje plana dekarbonizacije za Energetska zajednicu, uključiti ključne elemente Paketa čiste energije, kao i da pripremi za usvajanje smislene ciljeve do 2030.

Izveštaj pokazuje da integracija regionalnog tržišta električne energije ostaje jedan od najvećih izazova u Energetska zajednici. Nedostatak u sprovođenju evropskog zakonodavnog paketa o dodeli kapaciteta, balansiranju i radu sistema i dalje je visoko na listi prioriteta. Zamenik direktora Buschle rekao je: „Bez daljnje integracije njihovih energetskih sektora, domaća tržišta koja su sva mala, s izuzetkom Ukrajine, ostaće neoptimalna i neće olakšati prelaz prema dekarbonizovanom i decentralizovanom sektoru električne energije. Regija se mora pripremiti za široku primenu varijabilnih obnovljivih izvora energije.”

Evropski naftni majorski zadržavaju vodeću ulogu u energetska tranziciji

NJUJORK - Evropske naftne i gasne kompanije zadržavaju svoju prednost u planiranim ciljevima smanjenja emisija, ali ih američke i druge sustižu, kaže **Fitch Ratings**.

Royal Dutch Shell, Eni, TotalEnergies i Repsol su među onima koji su se obavezali da će dostići neto nultu emisiju na osnovu opsega 3 do 2050., dok se suparnici iz SAD fokusiraju na smanjenje emisija iz upstream operacija.

Opseg 1 pokriva direktne emisije iz vlasničkih izvora. Opseg 2 obuhvata indirektnu emisiju iz kupljene električne energije, pare, grejanja i hlađenja koje troši kompanija koja podnosi izveštaj. Opseg 3 uključuje sve druge indirektnu emisije koje se javljaju u lancu vrednosti kompanije.

Mape puta za postizanje neutralnosti ugljenika se razlikuju. Francuski TotalEnergies, italijanski Eni, britanski BP i španski Repsol očekuju da će proizvodnja obnovljive energije biti važan deo njihovog energetskog miksa.

Anglo-holandski Shell se kreće ka marketingu, prirodnom gasu i hemikalijama, s manje ambicioznim ciljevima rasta za proizvodnju obnovljive energije.

Sve evropske kompanije planiraju da prošire proizvodnju prirodnog gasa i LNG-a kao „premostnog“ izvora energije, transformišu postojeće rafinerije u lokacije za biogorivo i podstaknu proizvodnju zelenog vodonika.

Izvan evropskih, druge velike kompanije se uglavnom fokusiraju na ciljeve Opsega 1 i 2, a Fitch očekuje da će poslovi s ugljovodonicima i dalje predstavljati većinu stvaranja novčanog toka barem do 2025. godine.

Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave

Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs